

РЕЦЕНЗИЯ

За заемане на академичната длъжност „Доцент”

Към Пловдивския Университет „Паисий Хилендарски”

Единствен кандидат

гл. ас д-р Диана Иванова Станчева,
катедра „Музика“, Педагогически факултет

Гл. ас. Диана Станчева кандидатства за длъжността „Доцент” към катедра „Музика” в Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски” с мащабна научна, изпълнителска и педагогическа дейност.

Все повече през последните години, хабилитационните изисквания включват комбинация от тези три напълно изискуеми за длъжността изисквания, защото музиката и нейното преподаване, независимо дали във висше учебно заведение с преобладаваща педагогическа насоченост, или изпълнителска такава, е изкуство, което изисква от тези, които са му се посветили, да притежават в еднаква степен качествата на активно концертиращ артист, задълбочен изследовател и енергичен и завладяващ сърцата и умовете на възпитаниците си педагог.

Възпитаник последователно на най-престижните пловдивски учебни заведения- Музикалното училище „Добрин Петков”, АМТИИ и ПУ, Диана Станчева получава дипломи със специален предмет „Акордеон”, плюс Дирижиране на хор, всички необходими музикално-теоретични дисциплини и квалификационна степен „Магистър” по Музикална педагогика. През периода 2004-2007г., кандидатката следва четвъртата степен на обучение и защитава титлата „Доктор” на самостоятелна подготовка пред СНС към ВАК през 2010г.

Трудовият ѝ стаж започва още от 1988г., когато преподава акордеон в школата по изкуствата в Ботевград, следват работни места на щат, или хонорар в повечето музикално-учебни заведения в страната- средни и висши. НМУ „Любомир Пипков” – София, НУМТИ „Добрин Петков”, АМТИИ-Пловдив, НБУ- София. Основната позиция на кандидатката е в Пловдивския университет, преподавател по акордеон, преминаващ през всички академични степени- асистент, старши и главен. Тя обучава своите възпитаници не само на изпълнителски умения, но и на сложните качества, които трябва да притежава камерния музикант, както и необходимите знания в областта на методиката на преподаване на акордеон.

Биографията на Диана Станчева впечатлява с организационната дейност, която извършва кандидатката - Създаване на печатно периодично издание за акордеонна култура и изкуство, „Акордеонна магия” и работа в редколегията му. Учредяване на организация на българските акордеонисти (БОА) и осигуряване на членството ѝ в CONFEDERATION INTERNATIONALE DES ACCORDEONISTES (C.I.A.) – член на ЮНЕСКО. Работа като председател на Музикалния съвет и член на Организационния съвет на БОА. Към това се включва и работата ѝ по организация на концерти, семинари и конкурси. Впечатлява активността ѝ по проекти в страната и чужбина (особено в съседните балкански страни), над 120 награди и отличия на нейни възпитаници (до 2019г.), Грамота за принос в развитието на българската култура от Министерството на културата на България (2006) и др. Научната ѝ дейност далеч не се изчерпва с успешно защитената дисертация, но включва монографии, студии и доклади на различни форуми, един учебник, предназначен за преподаватели по акордеон и множество учебни пособия по камерна музика с авторски аранжimenti за акордеонни дуа и квартети.

Разглеждайки справката за покриване на минималните национални изисквания, се установява, че кандидатката с лекота покрива основните

показатели. Наред със защитения докторат и представения хабилитационен труд, Диана Станчева представя свой авторски продукт- музика към театрална постановка на Пловдивския театър от сезон 2005/2006 година, която е изпълнявана на живо по време на спектакъла. От раздел G, с изискуеми максимум 120 точки, кандидатката постига далеч повече – 815. В подраздела с публикации и студии, тя прилага различни по тематика статии, които засягат въпроси на акордеонната техника, усвоявания репертоар, когнитивното овладяване на музикалното произведение, както и историческия обзор „Възникване, техническо развитие и приложение на акордеона в музикалното изкуство. Част I. От Древна Азия до съвременния хроматичен акордеон.” В този раздел, впечатление правят художествено-творческите изяви на кандидатката, които са от най-различен спектър- от „реализиран кратък авторски продукт” (21 аранжimenti за акордеонен състав, високо оценени и изпълнявани на конкурси в страната и чужбина, записани на компакт-дискове и излъчвани по медии), през поддържаща творческа роля (изпълнение в оркестър на творба на Бах) и водещи сценични изяви (диригент на Балкански акордеонен ансамбъл и художествен ръководител на камерни състави с множество изяви и награди в страната и чужбина)

Правят впечатления и 4-те цитирания (главно от ръководителя на катедра „Музика“ в ПУ доц. Бурдева, в издадените методика на музикалното възпитание в предучилищна възраст, издания на ПУ „Паисий Хилендарски”, засягащи различни аспекти от обучението по акордеон-качествен тон, когнитивното усвояване на музикалното произведение, интерпретационни проблеми при изпълнение на полифонични транскрипции и др.)

В точка E, необходимият брой точки се постигат с университетски учебник „Технологии за постигане на качествен тон в началното обучение по акордеон” и осъществени майсторски класове в България (АМТИИ,

НУИ- Плевен) и чужбина (Латвия и Турция) и награди от различни организации у нас и зад граница.

Основната част от документацията за кандидатурата на Диана Станчева за академичната длъжност „доцент” се пада на „Анотацията и самооценката на собствените приноси”. Изключително прегледно и добре систематизирано, кандидатката представя обширната си дейност, като на първо място тя е класирала своята монография, която е и основен хабилитационен труд. „Художествено-интерпретационни и технически параметри на работата на акордеониста над музикални произведения.” е сериозна тема, чието разработване Диана Станчева прави в рамките на почти 200 страници, а библиографията се базира на 48 източника на български и чужди издания. Авторката изследва темата в продължение на 4 глави, като първите две се спират над общи проблеми на изпълнителя над музикални произведения и в частност на акордеонистите (конкретизират се технологичните аспекти на работата). По подобие на схемата за докторат, авторката ясно въвежда в темата, нейната актуалност най-вече по отношение на сценичните изяви, връзката на изпълнителите с художествената творба и както тя се изразява „репродуциране” на автора.

Много от съжденията в първата глава са общовалидни и известни от повече от век (Станчева дава цитати от авторитетни имена като Ханс фон Бюлоу и Гинсбург). Те третираат крайните тенденции по отношение на обективистичната концепция при контакта с музикалното произведение, а в глава 1.2., авторката представя и субективистичната, като прави впоследствие личните си обобщения като изпълнител и научен изследовател въобще. Това е необходимата основа, върху която ще се развие нейната теза, която фокусира вниманието върху акордеонната специфика, която е изложена в следващите глави. Втората се спира на общи, също така общовалидни тези, които могат да бъдат приложени към всеки инструмент. Авторката дава примери от методическата литература за

клавишни инструменти, както и исторически примери от творчеството на известни композитори (Скрябин). Акцентиране върху запознаването с музикалното произведение е важно условие за ПРОФЕСИОНАЛНОТО овладяване на дадена творба, важен момент особено в педагогическия постъпателен процес на преодоляване на трудностите и в частност в акордеонната специалност. Подробно в нея Станчева преминава в подглава 2.2.- детайлна работа, където се изясняват базисните технически моменти, които следва да се преодолеят в работата върху музикалното произведение. Авторката е напълно наясно с всички технически изисквания към акордеонистите (плод на дългогодишен стаж като педагог). Оценявам високо наблягането от нейна страна на АНАЛИЗА в различни етапи на работа, който превръща работата над интерпретацията в напълно осъзнат и цялостен процес, включващ в себе си всички теоретични знания на съвременния музикант. В частта, засягаща цялостното оформяне на творбата, Диана Станчева прави отново своите обобщения, които засягат двамата участници в педагогическия процес- педагогът (със своя опит) и обучавания. Смятам, че тези обобщения на отделните части и проблеми в овладяване на музикалното произведение първо правят осмислянето на всички изложени тези по-прегледно и същевременно по-лесно и практически приложимо.

Третата глава е тази, която допълнително превръща този хабилитационен труд в полезно четиво за акордеонистите. В нея, авторката прави сериозен изпълнителско-интерпретационен анализ на избрани творби от акордеонния репертоар, с който не само пропагандира качествата на тези творби и ги прави сценично конвертируеми, но с модела на задълбочено вникване в подробностите дава пример и на други колеги как да изработват музикалните произведения, които трябва да научат. Четири различни като стил и националност пиеси, към които Станчева прибавя нотни примери и схеми, които допълнително „визуализират”

нотната „повърхност“. За мен като пианист, беше интересно представянето на Соната в ми мажор от Доменика Скарлати, истински „клавирен“ композитор от епохата на Барока, чиято транскрипция за акордеон предизвиква сериозни и нееднозначни мнения. Най-вече по отношение на щрихите, които дори за днешното пиано не са напълно изяснени и предизвикват различна полемика. Както и агогическите отклонения, които са част от стила на епохата и трябва да бъдат осъзнати не като изписан знак (както е в романтиката), а като част от семантиката на епохата. Затова колкото и интересен да ми се стори примерът с изключения звук на електронния метроном, мисля че не е най-удачния пример, защото:

1. Трудно мога да си представя как един изпълнител ще свири в ново темпо, а пред него „ще святка“ метрично първоначалното темпо. Това ще разсейва и допълнително блокира свободата на бароковия интерпретатор.
2. Връщането към *Tempo primo* е важно условие за коректност към авторския текст, но не до такава степен необходимост от „напомняне“, която да се поддържа през цялото време.

Същевременно оценявам високо познанията на Станчева по отношение на имитационната полифония и тяхното интерпретиране от гледна точка на акордеона.

Анализът на третата част от сюитата “Impass” от френския композитор Франк Анжели е предхождана от обширно теоретично изясняване на понятията мехова партитура, мехова техника, меховодене и мехова артикулация. Освен необходими за конкретния анализ, теоретичното им изясняване има далеч по-широка научна и практическа цел и се явява поредното настолно четиво за акордеонистите в тяхната работа и над други, особено съвременни произведения.

Финалната, четвърта глава от хабилитационния труд е посветена на интерпретационните проблеми при полифоничните транскрипции за

акордеон. Дълга и сериозна тема, където авторката определено „плува в свои води”. Личи опитът ѝ на транскрибиращ акордеонист, синтеза на научно и практическо мислене, познанието на полифоничния репертоар и опитите да бъде транскрибиран за акордеон от различни нейни колеги. Това запълва една определено липсваща част от научно-практическата литература за този инструмент. В постоянния си стремеж към разширяване на репертоара, акордеонистите пристъпват все по-смело към „клавирната литература” от бароковата епоха, в която срещат редица предизвикателства. От друга страна, специалисти като Диана Станчева могат умело да разграничат успешните модели на транскрипция от очевидно съществуващите в практиката и непрофесионални опити, давайки своя принос към развитието на акордеонния репертоар в бъдеще.

Обобщавайки цялостната богата и разностранна дейност на гл. ас. д-р Диана Станчева, считам че нейната кандидатура е напълно в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, съобразена и с новите изисквания за достоверност и научност на представените документи. Тя представя дългогодишна творческа кариера със завидна активност в сценична, педагогическа и научна посока и израстването ѝ в академичната йерархия ще бъде чест за висшето учебно заведение и факултета, който има нужда от висококвалифициран специалист. Считам, че това е поредното стъпало, което тя гради в своята собствена реализация на музикант и предлагам напълно убедено на уважаваното научно жури да присъди на **ДИАНА ИВАНОВА СТАНЧЕВА** академичната длъжност „ДОЦЕНТ” в катедра „Музика” в Педагогическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”.

София, 28 юли 2019г.

проф. д-р Ростислав Йовчев

